

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
 Вікторія ГРАНОВСЬКА
_____ 2024 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Практична психологія»
спеціальності 053 Психологія

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Практична психологія» спеціальності 053 Психологія. Херсон, 2024. 28. с.

Розробники наскрізної програми: д.психол.н., доцент Акімова Наталія Володимирівна; к. психол. н. Старовойт Тетяна Павлівна; к. психол. н., Баранова Анастасія Миколаївна.

Наскрізну програму розглянуто на засіданні кафедри соціальних та поведінкових наук

Протокол № 1 від 02 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Варнавська І.В.
(ПБ)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП

(підпис)

Старовойт Т.П.
(ПБ)

СХВАЛЕНО:

Методичною комісією економічного факультету

Протокол № 3 від 24 жовтня 2024 р.

Голова методичної комісії

(підпис)

Кириченко Н.В.
(ПБ)

Вченою радою економічного факультету

Протокол № 3 від 24 жовтня 2024 р.

Голова вченої ради

(підпис)

Кириченко Н.В.
(ПБ)

З М І С Т

№	Назва розділу	Стор.
	ВСТУП	4
1	Мета і завдання практичної підготовки здобувачів вищої освіти	5
2	Структура та зміст наскрізної програми практики	6
3	Професійні назви робіт (посади), виробничі функції, завдання і вміння фахівців першого (бакалаврського) рівня	7
4	Види практик, структура практичної підготовки здобувачів вищої освіти, терміни та обсяги проведення	8
5	Програми та навчально-методичне забезпечення проведення практик здобувачів вищої освіти.	10
5.1	Робочий план проведення виробничих практик здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня економічного факультету спеціальності 053 Психологія	11
5.2	2-й рік навчання першого (бакалаврського) рівня	12
5.3	3-й рік навчання першого (бакалаврського) рівня	15
5.4	4-й рік навчання першого (бакалаврського) рівня	19
6	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	21
7	БАЗИ ПРАКТИКИ	22
8	ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ	22
9	ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ	24
	СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	28

ВСТУП

У Законі України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>), ст. 51 практична підготовка здобувач вищої освіти характеризується наступним чином.

1. Практична підготовка осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними вищими навчальними закладами договорами або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку.

2. Керівники підприємств, установ та організацій зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики на виробництві, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

3. Проходження практики здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до законодавства.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти аграрних вищих навчальних закладів згідно зі ст. 51 Закону України «Про вищу освіту» є однією з форм організації навчального процесу та обов'язковим компонентом освітньо-професійних програм для всіх освітніх ступенів.

Практика здобувачів вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» передбачає отримання здобувачами вищої освіти достатнього обсягу практичних знань і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

«Наскрізна програма практики здобувачів вищої освіти» (НПП), в якій передбачено безперервне практичне навчання на протязі всього навчання у ХДАЕУ, підготовлена відповідно до Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти (далі за текстом – Положення) є основним нормативним документом, який регулює порядок організації, проведення і підведення підсумків практик у Херсонському державному аграрно-економічному університеті за різними освітніми ступенями, освітніми програмами, формами навчання. Положення розроблено відповідно до: - Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII; - Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII; - Положення «Про проведення практики здобувачів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93; - Положення «Про проведення практики здобувачів аграрних вищих навчальних закладів України за кордоном», затвердженого наказом Міністерства аграрної політики України від 15.06.2005 р. № 264; - Листів Міністерства освіти і науки України від 07.02.09 р. № 1/9-93 та Міністерства аграрної політики України від 24.02.09 № 18-128-12/239 «Про практичну підготовку здобувачів»; - Проекту Міністерства аграрної політики України «Про навчально-методичний комплекс практичного навчання» (НМЦ «Агроосвіта», 2010); - Проекту Положення «Про практичну підготовку здобувачів вищих навчальних закладів» від

09.02.2011 р., розробленого Міністерством освіти і науки України; - Рекомендацій про проведення практики здобувачів закладів вищої освіти України, розроблених Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» у 2013 році на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.11.2012 р. № 970 «Про затвердження плану першочергових заходів з виконання Державної програми розвитку внутрішнього виробництва» та Наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 20.12.2012 р. № 1448 «Щодо плану першочергових заходів з виконання Державної програми розвитку внутрішнього виробництва»; - «Положення про організацію освітнього процесу»; - Стандартів вищої освіти, освітніх програм та інших нормативноправових актів, що регламентують діяльність у сфері надання освітніх послуг. Структура та зміст наскрізної програми практики пов'язані із галузевими стандартами вищої освіти:

- Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»;
- ДСВОУ. Засоби діагностики якості вищої освіти.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Практика здобувачів вищої освіти є обов'язковою складовою підготовки фахівців і спрямована на закріплення знань, отриманих під час теоретичного навчання, набуття і удосконалення компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою (ОПП) підготовки фахівців відповідної спеціальності.

Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами і формами організації праці, формування у здобувачів на базі одержаних ними у закладі вищої освіти теоретичних знань, професійних умінь, навичок, необхідних для прийняття самостійних рішень у реальних ринкових умовах, виховання у майбутніх фахівців потреби систематично оновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Мета практики полягає у формуванні та підсиленні у здобувачів вищої освіти компетентностей та набуття програмних результатів навчання, визначених освітньої програмою.

Зміст практики, види та її обсяг визначається освітньо-професійними програмами (ОПП), навчальними планами і програмами навчальних дисциплін відповідно до розробленого Міністерством освіти і науки України «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України». При цьому їх реалізація може бути у вигляді будь-яких форм занять, які несуть прикладний практичний характер, консультацій, курсового і дипломного проектування, екскурсій і практикумів.

Відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України» та «Методичних рекомендацій щодо проведення практики здобувачів вищої освіти у вищих навчальних

зкладах Міністерства аграрної політики України» розроблено та затверджено нормативні матеріали, що регламентують організацію практики здобувачів вищої освіти з урахуванням специфіки їх підготовки. Місцем проведення практики мають бути сучасні високотехнологічні підприємства (організації, установи) аграрного виробництва, освіти, науки, державного управління, а також бази практики за межами України. Заходи, пов'язані з організацією практики, визначаються наказом ректора.

Система забезпечення якості практичної підготовки здобувачів вищої освіти, яка покладена в основу НПП, передбачає задоволення потреб та вимог:

- членів суспільства на одержання якісної освіти;
- юридичних суб'єктів економічної діяльності в підготовці високопрофесійних спеціалістів;
- держави з точки зору забезпечення державної безпеки;
- університету - у підтриманні високого престижу та репутації ЗВО;
- вимог Конвенції «Про визнання кваліфікації вищої освіти в Європейському регіоні» (Лісабон, 1997 р.).

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАСКРІЗНОЇ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

Реалізуючи ступінчастість системи вищої освіти, практична підготовка передбачає безперервність та наступність виробничо-практичного навчання під час здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, для чого розробляються наскрізні програми практик (НПП) підготовки фахівців з спеціальності.

Структурними підрозділами ЗВО (вчені ради інститутів (факультетів), кафедри) розробляються НПП і відповідні види практик, що є складовими НПП. При цьому враховуються ОПП, навчальні плани і програми навчальних дисциплін.

Зміст і послідовність практик визначають наскрізною програмою, в якій подають конкретні рекомендації щодо видів і форм набуття і контролю умінь, навичок, компетенцій, що мають бути сформованими в здобувачів вищої освіти на кожному робочому місці. Ці вимоги об'єднуються в наскрізній програмі - основному навчально-методичному документі практики.

Зміст наскрізної програми має відповідати нормативно-правовим документам України щодо практики здобувачів вищої освіти, освітньо-професійній програмі підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня та навчальному плану. На основі цієї програми розробляються робочі програми відповідних видів практики.

Методичні рекомендації та наскрізна програма про проведення практик встановлюють види, завдання та організацію практик здобувачів вищої освіти спеціальностей ХДАЕУ, їх нормативно-методичне забезпечення, принципи взаємовідносин підприємств і навчальних закладів, а також обов'язки і відповідальність керівників підприємств, навчальних закладів та здобувачів вищої освіти за якість практики.

Структура та зміст наскрізної програми практики здобувачів вищої освіти, як основного навчально-методичного документу практики, розроблений для освітнього рівня бакалавр спеціальності 053 Психологія.

Послідовність розробки наскрізної програми для фахівців першого (бакалаврського) рівня включає:

- визначення критеріїв компетентності здобувачів вищої освіти;
- визначення мінімальних вимог до компетентності згідно з професійними роботами і первинними посадами, які може займати випускник за Державним класифікатором видів економічної діяльності ДК 003:2010;
- системи та види практики на протязі всього терміну навчання у ЗВО;
- розробку робочих програм практики з нормативних та варіативних навчальних дисциплін;
- розробку засобів діагностики знань та вмінь, одержаних в процесі практики та методів контролю компетентності протягом навчання у ЗВО;
- відповідальність за якість практики на всіх етапах.

3. ПРОФЕСІЙНІ НАЗВИ РОБІТ (ПОСАДИ), ВИРОБНИЧІ ФУНКЦІЇ, ЗАВДАННЯ І ВМІННЯ ФАХІВЦІВ ПЕРШОГО «БАКАЛАВРСЬКОГО» РІВНЯ.

Узагальнений об'єкт діяльності бакалаврів спеціальності **053 Психологія** – складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій і методів.

Документами, в яких зібрано інформацію про усі необхідні професійні компетенції майбутніх психологів бакалаврського рівня є освітньо-професійна програма (ОПП) та навчальний план спеціальності.

Випускники програми підготовлені до виконання роботи в галузі психології за ДК 003-2010:

- 2445.2 - Практичний психолог;
- 2445.2 - Психолог;
- 2445.2 - практичний психолог закладу освіти;
- 2429 - експерт-психолог судовий;
- 20877 - Головний профконсультант
- 20878 - Головний психолог
- 3460 - Фахівець з вирішення конфліктів (побутова сфера)

Відповідно до Наказу ДСНС України № 707 від 05.12.2018 Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників у сфері цивільного захисту, фахівці, які здобули освіту за освітньо-професійною програмою «Практична психологія» можуть обіймати такі первинні посади:

- Психолог;
- Старший психолог.

Робота на будь-яких посадах, що пов'язані з психологічним консультуванням, психодіагностикою, психологічним супроводом та проведенням прикладних психологічних досліджень

4. ВИДИ ПРАКТИК, СТРУКТУРА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ТЕРМІНИ ТА ОБСЯГИ ПРОВЕДЕННЯ

Зміст і послідовність практик визначають наскрізною програмою, в якій подають методичні рекомендації щодо видів і форм набуття і контролю умінь, навичок, компетенцій, що мають бути сформованими в здобувачів вищої освіти на кожному робочому місці. Ці вимоги об'єднуються в наскрізній програмі - основному навчально-методичному документі практики.

Зміст наскрізної програми має відповідати нормативно-правовим документам України щодо практики здобувачів вищої освіти, освітньо-професійній програмі та навчальному плану. На основі цієї програми розробляються робочі програми відповідних видів практики.

Кожну робочу програму після розгляду та затвердження на засіданні кафедри, навчально-методичної комісії затверджує голова навчально-методичної ради факультету закладу вищої освіти.

Наскрізну програму практики затверджує перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи закладу вищої освіти.

Програма кожного виду практики має обов'язково мати чітко визначені результати навчання - перелік сформованих компетенцій.

За метою і змістом наскрізною програмою передбачено виробничі практики (методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології (навчальна практика), комплексна виробнича практика з фаху та виробнича переддипломна практика).

4.1. Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології (навчальна практика)

Навчальна практика з психології є важливим етапом професійної підготовки, що має на меті узагальнення теоретичних знань, набуття практичних умінь і готовності до самостійної професійної діяльності. Вона проводиться в індивідуальному порядку або в групах на базі різних установ, які відповідають спеціалізації здобувачів.

Основною метою навчальної практики є формування фахових компетентностей, ознайомлення з роботою психолога в реальних умовах, набуття професійного досвіду, а також підготовка до виконання кваліфікаційних завдань.

Завдання навчальної практики:

- Поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання.
- Формування практичних умінь у застосуванні методів психологічної діагностики та корекції.
- Ознайомлення зі специфікою роботи психолога в приватній практиці.

- Розвиток навичок професійного спілкування та рефлексії щодо своєї діяльності.

Зміст практики включає:

Ознайомлення з базою практики: структура установи, специфіка її діяльності.

Виконання діагностичних, профілактичних або корекційних завдань залежно від обраної галузі психології.

Підготовка звітної документації про проведену роботу.

Навчальна практика зазвичай охоплює такі етапи:

Підготовчий етап: знайомство з програмою практики, розподіл обов'язків, постановка цілей і завдань.

Основний етап: виконання практичних завдань під керівництвом наставника.

Підсумковий етап: оформлення звіту про практику, аналіз виконаних завдань, захист результатів перед комісією.

Особливості практики:

Індивідуальний підхід: кожен здобувач виконує завдання відповідно до своєї спеціалізації.

Практичний досвід: здобувач виступає в ролі помічника або дублера співробітника бази практики.

Актуальність завдань: тематика і зміст завдань мають відповідати спеціальності здобувача і його професійним інтересам.

Результати навчальної практики

Здобувач отримує:

Практичний досвід застосування психологічних методик.

Навички роботи з клієнтами та документацією.

Знання особливостей професійної діяльності в різних умовах.

Звітність за практику

Підсумковий звіт включає:

Загальну характеристику бази практики.

Опис виконаних завдань.

Аналіз результатів роботи.

Висновки та пропозиції.

Навчальна практика є важливою складовою підготовки майбутнього психолога і формує основу для успішної професійної діяльності.

4.2. Комплексна виробнича практика з фаху

Комплексна виробнича практика з фаху – проміжна ланка теоретичного навчання і практичної підготовки, проводиться з метою узагальнення і вдосконалення знань, загальних і фахових компетентностей на базі окремого суб'єкта господарювання, оволодіння професійним досвідом та готовності майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності.

Основним завданням комплексної практики є безпосередня практична підготовка до самостійної практики, поглиблення та закріплення теоретичних

знань та практичних умінь із галузі знань (спеціальності) та навчальних дисциплін циклу загальної і фахової підготовки.

Практика здобувачів вищої освіти проводиться в індивідуальному порядку. Кожен із здобувачів вищої освіти-практикантів знаходиться в ролі помічника (дублера) співробітника або керівника підприємства.

Бажано направляти здобувачів вищої освіти на професійну практику до підприємств, установ і організацій, до яких вони після закінчення навчального закладу будуть направлені на роботу.

За наявності вакантних місць здобувачі вищої освіти можуть зараховуватися на штатні посади, якщо робота на цих посадах задовольнятиме вимоги програми практики.

Зміст практики, приблизний перелік робочих місць і тривалість роботи здобувачів вищої освіти під час практики визначається програмами і завданнями професійної практики.

4.3. Виробнича переддипломна практика

Переддипломна виробнича практика здобувачів вищої освіти (як різновид виробничої практики) є завершальним етапом навчання, проводиться на випускному курсі з метою узагальнення і вдосконалення здобутих ними загальних і фахових компетентностей, оволодіння професійним досвідом та готовності до самостійної трудової діяльності, а також збору матеріалів для кваліфікаційної роботи бакалавра.

5. ПРОГРАМИ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня включає:

- методiku проведення психологічної експертизи в різних галузях психології (навчальна практика);
- комплексну виробничу практику з фаху;
- виробничу переддипломну практику.

Завершальною ланкою безперервної практичної підготовки здобувачів вищої освіти освітнього рівня бакалавр є виробнича переддипломна практика.

Назва практики, терміни та обсяги їх проведення приведені в таблиці.

**5.1. РОБОЧИЙ ПЛАН
ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЕКОНОМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 ПСИХОЛОГІЯ**

№ п/п	Назва практики	Курс	Семестр	Терміни проведення	Тривалість практики	
					Кількість годин, всього	Кількість кредитів
1.	Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології (навчальна практика)	2	4	19.05.25-30.05.25	90	3
2.	Комплексна виробнича практика з фаху	3	6	05.05.25.-30.05.25	180	6
3.	Виробнича переддипломна практика	4	8	21.04.26-23.05.26	225	7,5

5.2. ПРОГРАМА МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ ПСИХОЛОГІЇ (НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА)

Четвертий семестр другого року навчання першого (бакалаврського) рівня

Термін проведення – 4 семестр, 3 кредитів

Тривалість – 90 годин

Практична підготовка відіграє важливу роль у формуванні професійних компетенцій фахівців бакалаврського рівня підготовки за спеціальністю 053 Психологія. Під час проходження практики здобувачі вищої освіти набувають ключових компетенцій, необхідних для успішного професійного росту.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 06. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
Спеціальні компетентності (СК)	СК 01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання) СК 05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій СК 08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни) СК 09. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту СК 12. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнаванні міжкультурних проблем у професійній практиці.
7. Програмні результати навчання	
РН 01. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання РН 02. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань РН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника РН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни)	

1. Загальні положення

Мета програми – формування у здобувачів навичок проведення психологічної експертизи в різних галузях психології, розвиток професійної компетентності в аналізі та оцінці психологічних явищ у межах дослідницької, консультативної та експертної діяльності.

Завдання:

- Ознайомлення з основними методами та принципами проведення психологічної експертизи.
- Формування навичок збору, аналізу та інтерпретації психологічних даних.
- Відпрацювання методик діагностики та експертного оцінювання особистісних характеристик, когнітивних здібностей, емоційних станів та поведінкових проявів.
- Розвиток умінь складання експертного висновку.
- Аналіз етичних норм і правових аспектів проведення психологічної експертизи.

2. Структура програми

Навчальна практика передбачає поєднання теоретичних занять, практичних вправ та самостійної роботи студентів.

3. Зміст навчальної практики

Модуль 1. Методи збору та аналізу інформації в експертній діяльності

- Вивчення етичних норм і правових аспектів проведення психологічної роботи
- Спостереження як метод експертного дослідження
- Методика проведення психологічного опитування (бесіда, інтерв'ю, анкетування)
- Психодіагностичні тестові методики у проведенні експертизи (тести пізнавальних здібностей, особистісні опитувальники, проєктивні методики).
- Аналіз документів та інших джерел інформації.
- Аналіз продуктів діяльності
- Використання статистичних методів у психологічних дослідженнях.

Модуль 2. Експертиза у сфері сімейної психології

- Створення пізнавального профілю особистості
- Створення особистісного профілю особистості
- Аналіз міжособистісної взаємодії

4. Методи оцінювання результатів практики

- Виконання індивідуальних та групових завдань.
- Написання експертного висновку за заданим кейсом.
- Презентація результатів дослідження.
- Звітування та рефлексія за результатами практики.

Форма звітності: письмовий звіт + презентація основних висновків.

Критерії оцінювання:

- Глибина аналізу експертного випадку.
- Обґрунтованість використаних методик.
- Чіткість та логічність викладення думок.
- Відповідність висновків етичним і правовим нормам.

5.3. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ФАХУ

Шостий семестр третього року навчання першого (бакалаврського) рівня

Термін проведення – 6 семестр, 6 кредитів

Тривалість – 180 годин

Практична підготовка відіграє важливу роль у формуванні професійних компетенцій фахівців бакалаврського рівня підготовки за спеціальністю 053 Психологія. Під час проходження практики здобувачі вищої освіти набувають ключових компетенцій, необхідних для успішного професійного росту.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 06. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
Спеціальні компетентності (СК)	СК 01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання) СК 05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій СК 08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни) СК 09. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту СК 12. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнаванні міжкультурних проблем у професійній практиці.
7. Програмні результати навчання	
РН 01. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання РН 02. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань РН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника РН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни)	

Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня поглиблюють практичну підготовку, а також навчаються сучасним методам керівництва, спілкування, мотивації поведінки виконавців, набувають навичок ефективної роботи, обґрунтування та прийняття господарських рішень, формування нестандартних прийомів і способів управління.

I. ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ.

Мета практики:

- систематизація, закріплення та поглиблення знань, набутих у процесі навчання, розвиток навичок науково-дослідної роботи;
- оволодіння сучасними методами і формами організації психологічної діяльності, прикладним психодіагностичним інструментарієм, методиками психокорекційної роботи, а також практичними навичками консультування;
- формування у здобувачів вищої освіти професійних умінь і навичок прийняття самостійних рішень під час роботи в реальних виробничих умовах, систематизація та актуалізація знань та їх практична реалізація;
- набуття досвіду роботи в трудових колективах.

Загальна мета практики досягається через такі *завдання*:

- Створення пізнавального профілю особистості клієнта
- Створення особистісного профілю клієнта в сімейному консультуванні
- Аналіз міжособистісної взаємодії
- практичне опрацювання сучасних методик пошуку резервів підвищення ефективності сімейного консультування;
- набуття дослідницьких і організаторських здібностей щодо створення власного кабінету психолога.

За результатами набуття практичного досвіду бакалаври з психології повинні:

1. Знати:

- сучасні теоретико-методологічні підходи щодо різних напрямків консультування;
- особливості застосування психодіагностичного інструментарію;
- базові положення основних психокорекційних технік;
- технології протидії стресу та емоційному вигоранню, алгоритми побудови ефективних мотиваційних стратегій.

2. Вміти:

- розробляти стратегії консультування з урахуванням психологічного профілю клієнтів та актуальних психологічних умов здійснення діяльності;
- розробляти план консультативного процесу;
- використовувати сучасні психоіагностичні методи збору та обробки інформації;

— розробляти комбінації стратегічних ресурсів з метою створення унікальних моделей зростання мотивації, здібностей та ключових компетенцій;

— оперативно відслідковувати психологічну динаміку з врахуванням цільових орієнтирів підприємства.

Практика проводиться у *індивідуальній формі*. Індивідуальна форма - це безпосереднє вивчення кожним здобувачом програмних питань виробничої практики, виконання відповідних розрахунків, проведення досліджень, необхідних для підготовки звіту про практику і написання кваліфікаційної роботи бакалавра.

Базами практики є підприємства різних форм власності, запропоновані кафедрою за умови вчасного укладання договорів на проведення практики. При погодженні з кафедрою база практики може бути запропонована здобувачами вищої освіти. Якщо за базу практики приймаються інші підприємства чи організації, програма практики виконується з урахування їх специфіки.

Базовим підрозділом підприємства, де відбувається практика здобувачів вищої освіти є відділ підприємницької діяльності, який відповідає обраній темі кваліфікаційної роботи. Окремі питання програми практики, які не входять до компетенції цих відділів, вивчаються у відповідних відділах і службах.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Організація комплексної практики з дисциплін за фаховим спрямуванням здобувачів вищої освіти здійснюється кафедрою соціальних та поведінкових наук. Відповідальність за організацію практики на підприємстві покладається на фахівців в області психології, призначених керівництвом підприємства.

Здобувачі вищої освіти направляються на місця практики відповідно до договорів, укладених з базовими підприємствами й організаціями, або за їх запитом.

У випадку, коли здобувач вищої освіти не виявляє ініціативи щодо вибору бази практики, відповідальний за організацію і проведення практики від кафедри соціальних та поведінкових наук, разом з науковим керівником кваліфікаційної роботи бакалавра, визначають місце проходження практики здобувачем вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти закріплюються за базами комплексної практики з дисциплін за фаховим спрямуванням наказом ректора ЗВО і, після видання такого наказу, змінити базу практики можна лише з дозволу ректора. Для цього здобувач повинен написати відповідну заяву. Потім її повинен завізувати керівник практики від ВНЗ. Після цього питання по заяві здобувача має бути розглянуто на кафедрі соціальних та поведінкових наук і погоджено з деканатом. У разі позитивного вирішення питання завідувач кафедри і декан накладають свої візи на заяві здобувача.

Зміна здобувачем місця проходження практики без погодження не допускається. У випадку порушення цих вимоги практика не зараховується.

Перед від'їздом на місце проходження практики здобувачі вищої освіти обов'язково повинні бути присутніми на організаційних зборах по практиці, які проводяться перед її початком і отримати у відповідального за організацію й проведення практики від кафедри соціальних та поведінкових наук заповнені бланки "Направлення на комплексну виробничу практику з фаху".

Після прибуття на місце практики здобувачі вищої освіти повинні звернутись до керівника практики, призначеного від підприємства-бази практики; з метою розподілу по робочих місцях.

Практика здобувачів вищої освіти бакалавратури повинна проходити в одному з підрозділів підприємства. Маючи робоче місце в одному з таких підрозділів, здобувачі вищої освіти знайомляться з діяльністю інших підрозділів у міру виконання програми практики.

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти дотримуються і виконують усі вимоги, що діють на підприємстві, правила внутрішнього трудового розпорядку. На час практики здобувач може бути прийнятий на вакантну штатну посаду з виконанням конкретного виробничого завдання й оплатою праці. У цьому випадку на нього поширюються всі положення трудового законодавства і положення відповідної посадової інструкції.

Після закріплення за робочим місцем кожен здобувач повинен розробити разом з керівником практики від підприємства, відповідно до програми практики, і затвердити у керівника практики від ЗВО календарний план виконання програми практики.

У період практики здобувачі вищої освіти повинні вести "Щоденник проходження практики", який є основним звітним документом, що характеризує і підтверджує проходження здобувачем практики, у якому відбивається його щоденна поточна робота на підприємстві. У щоденнику здобувач повинен коротко описувати виконання робіт і отримувати відмітки про їх виконання у безпосереднього керівника.

Здобувач може отримати консультації з усіх питань, що входять у завдання, а також з питань ведення щоденника і складання звіту про пророблену роботу як у викладачів ЗВО (згідно розкладу консультацій) так і у керівника практики від підприємства, який може залучити до консультування фахівців підприємства.

Керівник практики від ЗВО перевіряє і пише рецензію на звіт по комплексній практиці з фаху.

По завершенні комплексної кваліфікаційної практики здобувачі вищої освіти бакалавратури в тижневий термін подають на кафедру соціальних та поведінкових наук звіт про проходження практики.

Після цього здобувач обов'язково повинен захистити звіт на засіданні спеціальної комісії по захисту звітів по практиці

Здобувач, що не виконав програму комплексної практики з дисциплін за фаховим спрямуванням і отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку при захисті звіту, направляється на практику повторно або відраховується з ЗВО.

5.3. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ (ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ) ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЧЕТВЕРТОГО РОКУ НАВЧАННЯ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ

Термін проведення 8 семестр, 7,5 кредитів

Тривалість 225 годин

Практична підготовка відіграє важливу роль у формуванні професійних компетенцій фахівців бакалаврського рівня підготовки за спеціальністю 053 Психологія. Під час проходження практики здобувачі вищої освіти набувають ключових компетенцій, необхідних для успішного професійного росту.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 06. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
Спеціальні компетентності (СК)	СК 01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання) СК 05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій СК 09. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту СК 12. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнаванні міжкультурних проблем у професійній практиці. СК 14.

7. Програмні результати навчання

РН 01. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання РН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. РН 23. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

I. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою переддипломної практики є закріплення здобутих теоретичних знань, адаптація теоретичних моделей і практичного досвіду з психології до умов сімейного консультування.

Завдання практики:

1. Охарактеризувати зовнішнє і психологічне середовище сім'ї.
2. Проаналізувати психологічну структуру сім'ї.
3. Дослідити вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на психологічну структуру сім'ї.
4. Розробити заходи, спрямовані на оптимізацію сімейних стосунків в цілому і обґрунтування рекомендацій щодо поліпшення окремих аспектів її діяльності.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Об'єктами переддипломної практики повинні виступати державні установи та організації, підприємства різних форм власності та організаційно-правових форм, які є юридичними особами та здійснюють один чи декілька видів економічної діяльності за Державним класифікатором видів економічної діяльності ДК 003-2010. Це повинні бути підприємства, які застосовують передові форми та методи ведення господарства та управління. Високий рівень професіоналізму фахівців базових підприємств повинен забезпечувати можливість сприяння здобувачам у набутті професійних умінь та навичок. З такими підприємствами університет укладає відповідні договори про співпрацю, на проведення переддипломної практики. Крім того, здобувачі можуть самостійно вибрати для себе відповідне місце проходження переддипломної практики, але при цьому повинні дотримуватися вимог, які висуває університет до підприємств, що є базами практики.

Підприємство, де здобувач проходить переддипломну практику, стає об'єктом проведення самостійного прикладного дослідження та виконання кваліфікаційної роботи бакалавра на матеріалах реального підприємства. Співпраця навчального закладу, здобувача та підприємства, що є базою практики, дозволяє сформулювати актуальну тему кваліфікаційної роботи бакалавра, яка повинна бути реальною, корисною для підприємства і виконуватись на його замовлення відповідно до вимог проведення державної атестації.

Результатом проходження практики є формування професійних і особистісних компетенцій:

- вміння відбирати, систематизувати й обробляти інформацію відповідно до мети дослідження;
- вміння виявляти причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у конкретній галузі;
- вміння обґрунтовувати наукові висновки та конкретні пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності;
- вміння, використовуючи дані наукових досліджень, розробляти методики та методичні рекомендації щодо впровадження результатів наукових досліджень;
- вміння застосовувати психологічні технології та алгоритми ефективного консультування;
- вміння виявляти кризові процеси в сім'ї, формувати й обирати ефективні варіанти антикризових управлінських рішень;

- вміння дотримуватися професійної етики в процесі здійснення наукових досліджень на об'єкті практики;
- навички оптимізації та корекції психологічного інтернет-профілю.

III. Індивідуальні завдання

Під час переддипломної практики виконується індивідуальне завдання, зміст та порядок якого затверджується керівником дипломного проекту (роботи). Ефективність виконання індивідуального завдання значною мірою залежить від того, наскільки правильно орієнтований здобувач на зміст практичного завдання, на його пріоритетні питання, а також на раціональний розподіл часу, відведеного на проходження практики. Завдання можуть бути пов'язані не тільки з написанням кваліфікаційної роботи, а й з науково-дослідною роботою кафедри з держбюджетної, ініціативної та господарської тематики, підготовкою доповідей на студентську наукову конференцію і написанням наукових статей. Науково-дослідна робота в період практики має бути спрямована на підвищення фахового рівня підготовки здобувачів вищої освіти.

Після закінчення переддипломної практики здобувач має підготувати пропозиції науковому керівникові щодо змісту першого варіанту теоретичного та емпіричного розділів кваліфікаційної роботи відповідно таких вимог:

- містити поглиблений всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- містити елементи самостійного дослідження;
- містити достатній для обґрунтування пропозицій аналіз досліджуваної проблеми у межах базового підприємства.

По закінченню переддипломної практики здобувач подає на випускову кафедру науковому керівнику ґрунтовні пропозиції щодо вдосконалення психологічної діяльності організації.

6. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

Основним завданням практики є якість фахової професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

Структура системи забезпечення якості практики передбачає:

- високий рівень теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти;
- виділення ЗВО необхідних для проведення практики ресурсів;
- координація діяльності практикантів і відповідальних за практику осіб;
- усі види діяльності, що впливають на якість практики, повинні бути визначені і зафіксовані документально;
- визначення загальної і конкретної відповідальності і повноважень щодо забезпечення якості практики;
- постійне виявлення фактичних та потенційних проблем, пов'язаних із забезпеченням якості практики, обговорення результатів практики на засіданнях кафедри з метою вдосконалення системи організації практики;

- керівництво практикою мають здійснювати висококваліфікований персонал, як від ЗВО так і баз практики;
- підбір баз практики відповідає змісту програм практики.

7. БАЗИ ПРАКТИКИ

Наскрізна програма практики здобувачів вищої освіти реалізовується на відповідних об'єктах економічної діяльності.

Визначення баз практики здійснює керівництво Університету на основі або встановлюється періодом у часі, який визначається строком проходження конкретного виду практики.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно, за погодженням із керівництвом факультету і кафедри обирати для себе базу практики за умови, що така база практики відповідає умовам, визначеним у п.п. 3.4 Положення, з обов'язковим укладанням договору про практику

Визначення баз виробничої практики здійснюється на основі прямих договорів. При наявності замовлень на підготовку спеціалістів базу практики надають замовники або ЗВО. При підготовці за цільовими договорами бази практики передбачаються у договорах.

Договори складаються з двох екземплярів, один з яких зберігається у вищому навчальному закладі, а другий – на підприємстві (організації).

8. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи.

Навчально-методичний супровід документального оформлення організації та проведення практики здійснює навчально-методичний відділ Університету.

Керівництво практикою та контроль за її проведенням на факультеті здійснює декан, гарант освітньої програми.

Безпосереднє навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечують відповідні кафедри факультетів, відповідальні за практики факультету, викладачі-керівники практики від кафедр, та керівники від баз практики.

Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики з усіх навчальних дисциплін забезпечує кафедра соціальних та поведінкових наук, відповідні кафедри, які приймають участь в підготовці здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 053 Психологія.

Практичне керівництво практикою здобувачів вищої освіти здійснюють досвідчені викладачі кафедр, які беруть безпосередню участь в викладанні навчальних дисциплін, з яких проводиться практика.

Керівник практики від кафедри соціальних та поведінкових наук:

- за дорученням завідувача кафедри приймає участь у розробці наскрізної програми практики й доопрацьовує її за необхідності.

На основі наскрізної програми щорічно бере участь у розробці робочих програм практики;

- здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;

- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів до написання роботи;

- проводить обов'язкові консультації щодо обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;

- інформує здобувачів вищої освіти про порядок надання звітів про практику;

- аналізує виконання програм практики й доповідає про її підсумки на засіданнях кафедри;

- приймає захист звітів здобувачів вищої освіти про практику у складі комісії, на підставі чого оцінює результати практики здобувачів вищої освіти, атестує їх і виставляє оцінки у індивідуальні плани (залікові книжки) здобувачів;

- здає звіти здобувачів вищої освіти про практику на кафедру.

Керівник практики з навчальних дисциплін, з яких проводиться практика:

- забезпечує розробку навчально-методичного забезпечення практики здобувачів вищої освіти;

- інструктує здобувачів вищої освіти по організації виконання програми практики та представлення звіту;

- контролює хід підготовки звітів здобувачами;

- здійснює перевірку, рецензування, захист та диференційовану оцінку звітів у складі комісії, призначеної завідуючим кафедрою;

- надає результати проходження здобувачами практики відповідальному за практику по кафедрі економіки підприємства та в деканат факультету;

- в межах своєї компетенції несе відповідальність за якість практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики, зазначені в окремих розділах договорів про проведення практики здобувачів вищої освіти Університету. У разі необхідності виконання окремої частини програми практики в канікулярний період, що передбачено особливостями освітніх програм, для консультування та керівництва здобувачами вищої освіти за ними закріплюються ментори (наставники) від бази практики.

Здобувачі вищої освіти Університету при проходженні практик зобов'язані:

- до початку практики отримати від відповідального за практичну підготовку від факультету направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;

- дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;
 - нести відповідальність за виконану роботу та її результати і показувати приклад свідомого і сумлінного ставлення до праці;
 - своєчасно оформити та захистити звіт з практики.
- Здобувачі вищої освіти-практиканти мають право:
- при проходженні навчальної практики:
 - на методичне та організаційне забезпечення практики від Університету;
 - на консультативну допомогу від керівників практики;
 - при проходженні виробничої практики:
 - отримати робоче місце згідно з програмою практики;
 - звертатися за консультаціями до керівників практики, підрозділів та провідних фахівців;
 - користуватися бібліотекою підприємства, фондом законодавчих актів, нормативних та інструктивних матеріалів з програмних питань практики;
 - знайомитися з установчими документами, фінансовою та статистичною звітністю підприємства тощо, якщо ці документи не містять комерційної таємниці підприємства;
 - на здорові, безпечні та належні для високопродуктивної роботи умови праці.

9. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Форма і зміст звітності здобувачів вищої освіти про проходження практики визначається наскрізною програмою та робочою програмою практики. Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня подають за результатами проходження практики:

1. оформлений щоденник практики з характеристикою й оцінкою його роботи під час проходження практики, завіреним відгуком керівника практики від бази практики, та оцінкою роботи на практиці і підсумком керівника практики від кафедри.

- звіт щодо проходження практики у вигляді презентації результатів проведеного дослідження;

- інші необхідні документи, визначені робочою програмою практики, зокрема копії річних звітів та інших первинних документів за період досліджень.

Здобувач вищої освіти захищає звіт виробничої практики протягом першого тижня комісії, склад якої визначається розпорядженням завідувача кафедри за погодженням з методичною комісією факультету.

Як виняток, у разі виробничої необхідності та за умови технологічної спрямованості практичної підготовки, комісія може приймати залік у здобувачів вищої освіти протягом двох тижнів наступного семестру, що починається після практики. Результати заліку, в такому випадку,

враховуються в рейтинг успішності здобувачів вищої освіти у наступному семестрі.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з Університету. За умови невиконання здобувачем програми практики з поважної причини університет може дозволити (встановити) індивідуальний термін проходження практики.

Здобувач, який виконав програму практики, але під час складання заліку з практики отримав незадовільну оцінку, має право перескласти комісії залік з практики у період ліквідації академічної заборгованості. Результат заліку з практики вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і індивідуального плану (залікової книжки) здобувача вищої освіти за підписом голови комісії. Результати заліку з практики враховуються стипендіальною комісією для складання рейтингу успішності здобувача вищої освіти.

Підсумки кожного виду практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практик доповідаються на вчених радах та методичних комісіях факультетів не менше ніж один раз протягом навчального року. Загальний звіт про результати проходження практики по університету розглядається на науково-методичній раді Університету не рідше одного разу на рік.

Звіти здобувачів вищої освіти про практику, відповідно до вимог законодавства, зберігаються на кафедрі протягом одного року.

Звіт-презентація результатів практики повинен відображати відомості про виконання здобувачом усіх розділів програми практики та індивідуальних завдань.

Звіт складається індивідуально кожним здобувачом і повинен включати:

- 1.Зміст звіту.
- 2.Вступ.
- 3.Основна частина звіту з усіх розділів програми практики та індивідуальних завдань.
- 4.Висновки і пропозиції.
- 5.Список використаних джерел.

У Вступі здобувач розкриває мету роботи, об'єкт дослідження, основні вивчені питання та напрями діяльності, якими займався в період практики, узагальнює зібрані матеріали.

Основна частина містить у собі аналітичну записку по розділах тематичного плану практики. По можливості, включаються у звіт і елементи наукових досліджень. Тематика цих досліджень визначається заздалегідь, узгоджується з керівником і погоджується з загальним напрямком наукових робіт даного підрозділу.

У висновках обґрунтовуються результати і надаються пропозиції, практичні рекомендації. Загальний обсяг презентації про виробничу практику - не більше 25 - 30 слайдів.

Оцінка за результати проходження виробничої практики

Кінцевим етапом проходження практики є захист звіту з практики. Захист звіту з практики передбачає оцінювання рівня виконання здобувачами

вищої освіти завдань, визначених програмою практики. Оцінювання звіту з практики здійснюється винятково у формі особистого захисту здобувачем результатів проходження практики перед комісією.

Організація проведення практики, формування та затвердження складу комісії із захисту звіту з практики, дата проведення та інші питання, пов'язані із проходженням практики здобувачами вищої освіти в Університеті регламентується відповідним Положенням.

Практика оцінюється окремо за 100-бальною шкалою, національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» - для виробничих практик; «зараховано», «не зараховано» – для навчальних практик) та шкалою ЄКТС.

Загальна кількість балів за практику, як правило, складається із суми балів:

- оцінка керівника від бази практики (до 25 балів);
- оцінка керівника від кафедри (до 25 балів);
- презентації здобувачем результатів проходження практики під час захисту звіту (до 25 балів);
- відповіді на запитання (до 25 балів).

Розподіл балів за окремими складовими підсумкової оцінки за проходження практики та захист звіту з практики здійснюється методичною комісією факультету.

Критерії оцінювання до кожної складової підсумкової оцінки за проходження практики та захист звіту встановлюються з урахуванням специфіки та особливостей освітньої програми, видів практик, які проходить здобувач і зазначаються у робочій програмі з практики.

Оцінка за практику вноситься в залікову екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача. При призначенні стипендії оцінка здобувачів вищої освіти за виробничу практику враховується стипендіальною комісією факультету разом з іншими оцінками, отриманими за результатами підсумкового контролю.

Після проведення практик викладачі-керівники подають письмові звіти на кафедру та деканат факультету.

Підсумки з кожного виду практики обговорюються на засіданні кафедри.

Кафедри проводять підсумкові конференції за результатами практики.

Критерії оцінювання результатів практики

0-34 бали	“незадовільно”	F – звіт представлений не в повному обсязі, застаріла інформаційна база, відсутні висновки, пропозиції, додатки, немає рецензії та відгуку керівника практики від виробництва. FX – звіт представлений без додатків, висновків, пропозиції із застарілими даними, або які не відповідають даним об'єкту практики.
35-59 бали		
60-63 балів	“задовільно”	E – здобувач представив звіт майже в повному обсязі, є наявність додатків, висновків, пропозицій. При захисті роботи дуже слабо орієнтується в представленому матеріалі. Слаба теоретична

64-73 балів		підготовка. Д – звіт відповідає вимогам, здобувач при захисті допускає помилки у визначеннях, слабо орієнтується в матеріалах звіту.
74-81 балів	“добре”	С – звіт відповідає вимогам, дані обґрунтовані висновки та пропозиції, додатки в повному обсязі не менше ніж за три роки. При захисті здобувач дає нечіткі відповіді, але добре орієнтується в розрахунковому матеріалі.
82-89 балів		В – звіт написаний в повному обсязі з обґрунтованими висновками, пропозиціями. Додатки в повному обсязі за три останні роки. При захисті роботи зустрічаються деякі неточності.
90-100 балів	“відмінно”	А – звіт наданий у визначений термін, повний обсяг роботи, висновків, пропозицій, додатків. Здобувач впевнено володіє теоретичним та розрахунковим матеріалом. Добре знає специфіку даного підприємства, дає науково-обґрунтовані рекомендації щодо покращення діяльності підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про вищу освіту. Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 37-38. ст.2004.
2. Стандарт Вищої освіти України за спеціальністю 051 «Економіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України №382 від 04.03.2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>.
3. Положення «Про проведення практики здобувачів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93.
4. Положення «Про проведення практики здобувачів аграрних вищих навчальних закладів України за кордоном», затвердженого наказом Міністерства аграрної політики України від 15.06.2005 р. № 264.
5. Листи Міністерства освіти і науки України від 07.02.09 р. № 1/9-93 та Міністерства аграрної політики України від 24.02.09 № 18-128-12/239 «Про практичну підготовку здобувачів».
6. Рекомендацій про проведення практики здобувачів закладів вищої освіти України. Державна наукова установа «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» № 970 від 07.11.2012 р..
7. Про практичну підготовку здобувачів вищих аграрних навчальних закладів України. Положення Міністерства аграрної політики та продовольства України від 05.09.2013 р.
8. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти. Наказ Державного вищого навчального закладу «Херсонського державного аграрного університету» №9-ОД від 27.02.2020. ЗАТВЕРДЖЕНО Рішення Вченої ради ХДАЕУ протокол від 29.12.2020 року № 7. URL: <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%83%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D1%83%20%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87%D1%96%D0%B2%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf>